

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK *

Posamezna številka 16 vinarjev.

Cene po pošti:

za celo leto K 40.—
za pol leta K 20.—
za četrt leta K 10.—
za 1 mesec K 3.50

Za Ljubljano mesečno 3 R.

Uredništvo in uprava.

Kopitarjeva ulica št. 6.

Uredn. telefon št. 50.

Naše severne meje v svetu petorice.

LDU Pariz, 9. julija. (DKU Bcežično.) Jeja sveta petorice v sredo je bila jako zanimiva, ker so razpravljali o predlogih komisije glede avstrijsko-jugoslovanskih in av-

strijsko-ogrskih mej. Razmotrivali so tudi o obliki vlade Gdanskega in Memla. Naposled so še enkrat proučili klavzule, pridržane v avstrijski mirovni pogodbi.

Nemška mirovna pogodba ratificirana.

LDU Weimar, 9. julija. (DKU.) V današnji jeji narodne skupščine je bil sprejet v poimen-

skem glasovanju zakonski načrt glede ratificiranja mirovne pogodbe z 208 proti 115 glasovom.

Besarabija pripade Rumuniji.

V borbi za Banat Rumunija ni prodrla.

LDU Arad, 7. julija. (RDU-Dacia.) Na svojem potovanju v Bukarešto je izjavil rumunski ministrski predsednik Bratianu, da Rumunija ne bo podpisala mirovne pogodbe z Avstrijo in da je svet četvorice z enim svojih zadnjih odlokov prisodil vso Besarabijo Rumuniji. Dejal je tudi, da se rumunske čete ne bodo umaknile z bregov reke Tise, ker zavezniki ne morejo izsiliti od Mažarske nobenih jamstev zato, da se mažarski napadi ne bodo več ponovili, in da zavezniki ne bodo zahtevali od Rumunije nikakih gospodarskih

koncesij, pač pa si bodo pridržali nadzorstvo nad postopanjem z raznimi narodnimi manjšinami. Zagotavljal je, da je branil rumunske nacionalne zahteve z vso njemu lastno žilavostjo in da bo takoj po svojem prihodu v Bukarešto poročal kralju in vladi o položaju. Končno je Bratianu pripomnil, da je Francija z vsemi svojimi močmi podpirala težnje Rumunov, da pa pri konferenci vseeno ni popolnoma prodrla, ker sta Anglija in Amerika odločno na strani srbskih zahtev.

Uspeh češke delegacije v Rimu.

LDU Praga, 8. julija. (ČTU) Iz duhovniških krogov pišejo »Večeru«: Projeli smo pr-

vo vest o uspehu češke delegacije pri rimski stolici: Huyn se ne vrne več na Češko.

Ljening namerava sklicati konstituanto.

LDU Stockholm, 8. julija. (ČTU) »Ruskaja Žizn« poroča iz Helsingforsa: Oseba, ki je v stalnih stikih z Ljeningom, pravi, da Ljening sedaj uvideva, da ne more prodreti s svojimi idejami, ki potrebujejo popolne izpremembe.

Ljening je celo pripravljen denacionalizirati industrijo, dvigniti kapitalizem in sklicati konstituanto, nakar hoče odstopiti. Trockij pobija do skrajnosti Ljeningovo stališče.

Rdeča armada v Rusiji.

LDU Bukarešta, 8. julija. (ČTU Dacia) General Šerbačev, odposlanec generala Denjškina, je v pogovoru s sotrudnikom rumunskega dopisnega urada Dacie izjavil, da rdeča armada, na katero se opirata Ljening in

Trockij, sestojata po večini iz nemških vojni ujetnikov. Njen poveljnik je general Blücher. Poleg tega ima rdeča garda še 75.000 Kitajcev, 50.000 mažarskih vojni ujetnikov in 25 tisoč Turkov, ki jih je organiziral Enver paša.

Novi draginjski nemiri v Italiji.

LDU Trst, 8. julija. Italijanski listi prinašajo nadalje daljša poročila iz raznih krajev o nemirih in izgrelih vsled draginje. V Florenci so demonstranti plenili prodajalne. Prihiteli so vojaki in začeli streljati, ker množica ni nehala pleniti. 18 letna deklica je bila težko ranjena in je kmalu umrla. Popoldne se je množica iznova zbirala. Vojaki so prihiteli ter ukazati ljudem, naj se umaknejo od oken, potem so jeli streljati s puškami. Streljanje je trajalo preko pol ure; več oseb je bilo ranjenih. Proti večeru je bil napaden bersaljerski častnik in zaklan. Vojaka, ki mu je hotel pri-

skočiti na pomoč, je množica pretepla in hudo ranila. V Turinu je mnogobrojna tolpa plena pri onih prekupčevalcih, ki niso hoteli prodajati blaga po določenih najvišjih cenah. V Bresciji je bilo zbog draginje več demonstracij, združene z naskoki proti raznim trgovinam. Ob 17. je dala oblast zapreti prodajalnice. Zvečer so se ponovile demonstracije. Množica je metala kamenje proti karabinjerjem, ki so nastopili z orožjem. Več nego 15 ljudi je bilo ranjenih, mnogo pa aretiranih. Odlok kr. namestnika pooblašča občinske oblasti, da določijo omaksimalne cene za življen-

ske potrebščine, ter da proti pretiranim cenam nastopajo z najstrožjimi kaznimi. Vlada je ukazala prefektom, naj odločno poskrbe, da se bodo povsodi v najkrajšem času določile maksimalne cene. Prebivalstvo se je posvarilo, naj se vede mirno in naj bo oprežno spričo sumljivih elementov, proti katerim bo vlada postopala z največjo strogostjo v obrambo javne svobode in socialnega reda.

Naloge nove češke vlade.

LDU Praga, 9. julija. (ČTU) Vsi listi se bavijo z novim kabinetom. »Pravo Lidu«, glasilo stranke, iz katere je izšel novi ministrski predsednik čehoslovaške republike, pravi: Nova vlada ni vlada buržoazije, niti socialistična vlada, marveč edino le vlada dela. Socialistični blok bo sicer gotovo imel važno besedo in velik vpliv, nikakor pa ne odločilne moči.

LDU Praga, 9. julija. (ČTU) Predsednik republike je poslal vsem novo imenovanim ministrom svojeročna pisma, v katerih razpravlja o važnih nalogah posameznih resortov. V pismu do ministra za notranje posle veli predsednik: V vseh ministrstvih se mora kar najhitreje rešiti problem narodnostnih manjšin, in sicer iz programatične inicijative vlade. Pismo do ministrskega predsednika se završuje: Nadalje bi še opozarjal na potrebo ožjega sodelovanja vlade z žurnalistiko. Demokracija zahteva orientacije javnega mnenja tuzemstva in inozemstva. V pismu do finančnega ministra piše predsednik med drugim: Čaka Vam velika, časa primerna vsem gospodarstvenim resortom in vsem ministrstvom skupna naloga, označena po geslu: »Socializacija«. Neogibno potreben pogoj in smotrovit začetek socializacije vidim v državni kontroli vse javne produkcije dela in imovine. Pravične socialne reforme niso mogoče, dokler traja gospodarska anarhija, izhajajoča iz nevednosti glede pravega stanja vsega gospodarstva.

Mirovni posvet deloma ugodil Nemški Avstriji.

LDU St. Germain, 9. julija. (DunkU). Državni kancelar dr. Renner je danes od predsednika mirovne komisije Clemenceauja prejel noto, v kateri se po državnem kancelarju dr. Rennerju dne 23. junija navedeni momenti zaznamujejo kot uvaževanja vredni; zato se bo člen 49 črtal in nadomestil z nastopnimi določbami: Posedstva, pravice in interesi avstrijskih državljanov in po njih nadziranih družb ne bodo zaplenjeni ali likvidirani na ozemlju, ki je tvorilo del Avstro-ogrške monarhije. Ta določba se ne nanaša na imetja, o katerih se bo govorilo v finančnih klavzulah. Tudi se ne nanaša na ladje, o katerih so določbe v represalijah. — V notni entente se tudi odgovarja na trgovinsko-politično noto avstrijske delegacije, da odklon največjih ugodnosti za gospodarsko življenje Avstrije ni nevaren, ker je Avstriji dovoljeno, sklepati s Čehoslovaško in Ogrsko pogodbe, izvzete od največje ugodnosti. Aliirane države ne žele,

da bi avstrijski uvoz trpel vsled omejitev, in hočejo dodati te člene: Največjih ugodnosti, naloženih Avstriji v členih 1 do 4, si po 3 letih ne bo prisvajala nobena alirana ali asociirana država, ne da bi idovolila vzajemstva, ako zveza narodov ne odloči drugače.

Slezijo zasedeta dve ameriški diviziji.

LDU Moravska Ostrava, 8. julija. (ČTU. PBA) »Kurjer Warszawski« javlja: V zmislu dogovorjenega načrta bosta dve amerikanski diviziji zasedli Gorenjo Slezijo. Francija in Anglija pošljeta le par stotnij. Okraje vzhodne Prusije, kjer se bo glasovalo, zasedejo angleške čete. Mednarodne čete bodo za dobo šestih mesecev zasedle Gdansk, nakar prevzame nadzorstvo nad mestom posebna mednarodna komisija, ki jo bodo podpirale poljske čete.

Preiskava dogodkov na Reki.

LDU Pariz, 9. julija. (DunkU — Brezžično). Svet petorice se je včeraj pečal z dogodki na Reki. Sklenil je poslati tjakaj preiskovalno komisijo. Tittonia, ki se je moral udeležiti seje poslanske zbornice, je zastopal Vrespi. Preiskava se je odredila na predlog Italije.

Boj za Minsk.

LDU Moravska Ostrava, 9. julija. (ČTU) »Gazeta Warszawsk« poroča iz Bresta Litovskega: Del mesta Minska, ki leži ob Wisloki, je že v rokah poljskih čet. Del mesta na onem bregu reke še držijo boljševiki. Boji se nadaljujejo.

Lansing poklican v Ameriko.

LDU. Amsterdam, 9. julija. (DKU.) »Telegraf« javlja iz Pariza: Državni tajnik Lansing je bil odpoklican v Washington; zastopal ga bo Gould.

Wilson dospel v Ameriko.

LDU. Lyon, 9. julija. (DKU. — Brezžično.) Iz Newyorka poročajo: Ladij predsednika Wilsona »George Washington« so prisle nasproti 4 velike bojne ladje in 35 torpednih rušilcev. Ob 3. uri 10 minut je stopil predsednik Wilson na celino.

Velikohesenska republika.

LDU. Berlin, 8. julija. (ČTU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča: Renska republika gospoda Dortena stopa vedno bolj v ozadje. Za nemško državo obstoja nova nevarnost v propagandi hessenskega ministrskega predsednika Ulricha, ki s pomočjo Francozov in predvsem z generalom Menginom skuša ustvariti velikohessensko republiko.

Prodaja vrednostnih papirjev.

LDU. Dunaj, 9. julija. (ČTU.) »Neues Wiener Abendblatt« poroča: Kakor smo izvedeli, so zaupniki mažarske vlade včeraj in danes skušali prodati pri tukajšnjih bankah avstrijske vrednostne papirje v znesku več sto milijonov kron. Agenti so bili za to pooblašteni po sovjetski vladi in so izjavili, da so bili ti papirji naloženi v budimpeštanskih bankah in so bili last ogrskih in nemško-avstrijskih državljanov. Nakup papirjev so banke odklonile z motivacijo, da so bili ukradeni.

Pomankanje premoga.

LDU Monakovo, 8. julija. (ČTU) Državno ministrstvo za promet naznanja, da je vsled pomanjkanja dovoza premoga potrebna ustavev prometa na bavarskih državnih železnica. Da se temu nekoliko odpomore, je ministrstvo ukrenilo zaplenbo zalog premoga, ki so v poseti zasebnikov. Na ta način upa vzdržati promet.

Živila za dunajske redarje.

LDU Dunaj, 9. julija. (ČTU). Wiener Allg. Zeitung poroča: Kakor smo izvedeli, so živila, ki jih je svojčas francoska vojaška misija bila zagotovila za preskrbo ljudske brambice in redarjev, včeraj dospela na Dunaj. Razdelitev se prične v nekaj dneh. Gre za par sto ton različnih živil.

Iz pokrajine.

k Izmišljena vest iz Trsta. Mariborska »Straža« od 8. t. m. je prinesla vest iz Trsta in po njej jo je posnela današnja »Jugoslavija«, da so Italijani v Trstu obesili na javnem trgu 24 slovenskih voditeljev in 4 Slovenke. Nesrečneže, da so osumili, da pripravljajo upor. Nadalje, da so tržaški Narodni dom in Ciri-Metodovo šolo zažgali. Ljubljanski dopisni urad je zvedel od popolnoma verodostojnih in resnih oseb, ki so šele včeraj zjutraj, torej po tem, ko je »Straža« prinesla omenjeno vest, odpotovali iz Trsta, da je ta vest popolnoma neosnovana in brez vsake dejanske podlage ter da se v Trstu v zadnjem času niso dogodili nobeni izredni dogodki.

k Beguncem! Tisti begunci, ki nimajo ne doma v svoji domovini, ne tukaj nikakega imetja, zlasti dela nezmožne sirote brez staršev, ubožne vdove in njih otroci ter pohabljeni, bivajoči v Ljubljani, ali v bližini Ljubljane, naj se takoj zglase v Ljubljani, Ljudski dom, soba št. 25 in prinesejo s seboj potrdila ubožnosti ter nujne potrebe, da se jim takoj pomaga. Oni, ki bivajo drugod po Sloveniji, naj se prijavijo pismeno in prilože prijavi navedena potrdila. Store naj to ekspresnim potom. Gre za važno posebno akcijo, ki bo siromakom v prid. Prosimo usmiljeno občinstvo, naj o tem begunske ubožce takoj opozori in jim pojasni, da je to posebna akcija, za katero ne veljajo priglasnice, ki so jih vposlali na naš tozadevni poziv pred kratkim. Treba je torej, da se sedaj še enkrat prijavijo.

Begunski sovet v Ljubljani.

k Bukovo v zasedenem ozemlju. Tu so Lahji odgnali v zapor župnega upravitelja g. Pišeta in cerkovnika, ker sta na praznik sv. Rešnjega Telesa postavila mlaj s slovensko trobojnico. V Cerknem so jih bodli v oči celo slovenski trakovi na mlaju, da so jih baje ves čas med procesijo trgali raz njega in mu žagali vrh; seveda so pri tem uganjali pristna laška harlekinstva. Narodnega mišljenja naših ljudi radi tega vendar le ne bodo mogli izbrisati.

k Ustanovitev rudarskih akademij. Iz Belgrada poročajo, da se bodo na podlagi sklepa ministrskega sveta ustanovile tri rudarske akademije v kraljestvu SHS. Predavanja v teh akademijah bodo trajala dve leti in se bodo sprejemali dijaki z dovršenim zrelostnim izpitom. Akademije bodo enakopravne vseučiliščem.

k Trbovlje. V proslavo sv. Cirila in Metod uprizorijo učenke 6. razreda Vodenke šole v nedeljo, dne 13. t. m. popoldne ob 3. uri v Društvenem domu 3 kratke enodejanke; na programu so tudi deklamacije in govor. Ker je ves dobiček namenjen v dobrodelne namene, vabimo k obilni udeležbi!

k Požar. Dne 8. t. m. je opoldanski osebni vlak št. 22/6 vžgal gospodarsko poslopje J. Štrucelja na Otovcu pri Črnomlju. Močan veter, ki je pihal od jugozapada, je povzročil, da je pogorelo štirim posestnikom: hiše, vsa gospodarska poslopja, orodje, obleka in sploh vse. Rešili so si le živino in golo življenje. Ubogo ljudstvo!

k Nekateri jugoslovanski trgovske trdke pošiljajo svoje blago v Nemško Avstrijo na naslov Adolf Blum in Popper, filijalka Lipnica.

Tu se tehtajo transporti na ta način, da se vagoni potegnajo z lokomotivo kratkoma ločeno tehtnico, sklopljeni s celim transportom skupaj, ne da bi se pri tehtanju odpeli. Pri tem se večinoma udeležijo velik manko. Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja na to svoje člane in sploh trgovce v Sloveniji.

Iz Ljubljane.

I Poziv. V soboto, dne 12. julija 1919 praznoval se bode prvič v Jugoslaviji rojstni dan našega kralja Petra po celi Sloveniji na slovesen način. Ta dan služila se bo v stolni cerkvi ob 10. dopoldne slovesna zahvalna služba božja, katere se udeležijo vse državne in avtonomne oblasti, javni organi, razne korporacije in občinstvo. Po ti slovesni božji službi sprejemal bode najvišji funkcionar državne uprave udanostne izjave oblasti, raznih organizacij, društev in deputacij itd. Uradi na ta dan ne bodo poslovali ter vabim tudi gospode trgovce in obrtnike, da imajo ta dan svoje trgovine in obrtne prostore vsaj za čas slovesne božje službe zaprte. Vse hišne posestnike pa pozivljam, da v viden znak udanosti do našega junaškega vladarja okrase svoja poslopja z državnimi ali narodnimi zastavami. V Ljubljani, dne 7. julija 1919. Zupan: dr. Ivan Tavčar.

I Pri dobrodelnem koncertu v proslavo godu Njega Veličanstva kralja Petra v soboto, 12. t. m., bo pevski zbor izvajal narodno himno »Bože pravde«, ki jo je zložil naš rojak Davorin Jenko, in dva šopka srbskih narodnih pesmi »Džanum, na sred sela« in »Osuse nebo zvezdama«. Gdčna. Jelica Sadarjeva, solistinja, ki se vedno lepše v čutapolnem umetnostnem petju razvija, bo pela dve najnovejši skladbi slovenski, pesmi »Ženica« in »Uspavanka« II. iz Župančičevega »Cicibanas«. Skladbi je zložil naš priljubljeni, izborni slovenski skladatelj Josip Pavčič. Besedilo pesmi bo na sporedih tiskano za boljše umevanje občinstva. Poezija besed in lepota skladb je velika. Razven teh pesmi bo pela gdč. Sadarjeva še »Molitev« iz opere »Tosca« in »Romance« iz opere »Cavalleria rusticana«. Naš prvi slovenski komorni kvartet, brata Zika, Trost in Dežela, stremeč po idealni gojitvi glasbe, bo izvajal kot najlepša pridobitev sezone Čajkovskega kvartet op. 11. Koncertni spored je zaradi sedanje vročine namenoma kratek sestavljen, nudi pa bo lep užitek, hoče služiti plemeniti proslavi in idealnemu namenu pomagati našim prezasluznim invalidom! Slovenci, udeležite se slavlja in storite dobro delo invalidom.

I »Deborah« v Ljudskem domu. Danes zvečer zaključijo Ljudski oder z »Deborah« svojo letošnjo sezono. V naslovni vlogi nastopi iz prijaznosti gospa Zofija Borštnik-Zvonarjeva, naša odlična umetnica in tragedinja. Ker bo nudila ta zaključna predstava res pravi umetniški užitek, naj nikdo ne zamudi tega večera. Začetek točno ob 8. uri, nakar opozarjamo slav. občinstvo, da ne bo s prepoznim dohajanjem motilo igre. Vstopnice za to predstavbo se dobe ob 3. ure popoldne dalje v pisarni Ljudskega odra v Ljudskem domu, (I. nadstr.). Večerna blagajna se odpre ob pol 7. uri.

I Iz gledališke pisarne. V petek, dne 11. t. m., ob 8. uri zvečer se uprizori v dramskem gledališču Schönherrjeva drama »Žena — vrag«. Pri tej priliki se bosta predstavila ljubljanskemu občinstvu gospa Paulinova in gospod Martinčič, bivša člana slovenskega gledališča v Trstu. Gospod Skrbinšek vodi režijo in nastopi v vlogi moža. Predprodaja vstopnic v petek dopoldne in popoldne pri dnevni blagajni dramskega gledališča ter zvečer pred predstavo.

I »Klub beogradskih maturanata«, ki prispe v Ljubljano dne 19. t. m., bo s posebnim vlakom obiskal Bled, Kranj in Vrhniko. Na Bled se odnaja v Ljubljano zjutraj in Kranj si ogledajo vra-

Čajoč se z Bleda. Izlet na Vrhniko je popoldanski. Kder bi se žele pridružiti izletnikom, naj se javi v svrhu določitve števila izletnikov v pisarni za sprejem beogradskih maturantov najkasneje do 15. t. m. v fizikalni dvorani I. drž. gimnazije.

I Podaljšanje policijske ure za gostilne. Od 10. julija t. l. naprej se podaljša policijska ura za gostilne do 11. ure zvečer s pristavkom, da se smejo točiti alkoholne pijače tudi pred 11. uro dopoldan.

I Žabji koncerti v Ljubljani. V Ljubljani nimamo godbe, in že davno več ne vemo, kaj se skriva pod pojmom promenadnega koncerta. Neprestan užitek noč za nočjo nudi srečnim zapoznelcem samo sijajni žabji koncert, ki svira vsako noč ob jubilejnim mostu popolnoma nove izvirne komade, in priča, da Ljubljana še nikakor ni tako na nizki stopinji glasbenega razvoja, da je celo napredna in nam nudi to. kar bi zaman iskali v kulturnih središčih drugih narodov.

I Redenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 29. junija do 5. julija 1919. Novorojenecv 24, mrtverojenci 3, umrlj. 17, od umrljih je domaćinov 9, tujcev 8, za jetike 6, za različnimi boleznimi 11. Za nalezljivimi boleznimi so oboleli za osepajanci, Variela (tujci) 4, za grižo (domaći) 1.

I Čigav je mali zavitek čipk? Izgubitelj ga dobi nazaj pri g. Alojziju Zajec, Ulica na grad št. 1.

Zena.

Ž Proč z modercii! Slavni prirodoslovec Kivijé je opazil, da je njegova učenka princesa Pantijer nenavadno bleda in da prihaja njena bledica od pretesnega moderca. Učitelj je sklenil, da jo bo rahlo poučil. Nekega dne se princesa ustavi pred lepo cvetlico in vzkligne: »Kako je krasna! Pa škoda, da bo morala tako kmalu zveneti!« — »No, če se tej cvetki ne dogodi kaj nenaravnega, se bo držala zelo dolgo.« — Toda v veliko žalost princeze je cvet že naslednji dan povsili glavico, nekaj dni pozneje pa se je popolnoma posušil. »Kako je to,« je vprašala princesa, »saj ste rekli...« — »Rekel sem, če se mu ne dogodi kaj nenaravnega. In pogledajte to-le...« Pri tem je pokazal na nežno stebelce biljke, ki je bilo s svilen nitko trdo prevezano. Princeza je zardelela in nauk je pomagal.

Ž Bolezen in značaj. Vpliv bolezni na pameznike je različen. Mnoge zapušča z boleznijo vred razdražljivost, drugi se je pa med boleznijo nalezajo. Ozdravelim sladkosnedečem sladkarije ne ugajajo več ter zažele sami od sebe preproste jedi. Vonj, ki je človeku prej ugajal, mu postane po bolezni zoprni. Pa tudi druge posebnosti značaja se menjajo. Pisatelj na primer izgubi po bolezni veselje do pisanja. Skopuhi postanejo večkrat darežljivi in zaupljivi. Oni, ki so bili prej molčeči kot riba, se izprevržejo včas v največje klepetulje. Marsikateri brezverec začne po bolezni moliti in se sprijazni z Bogom. — Oni, ki trpe na revmatizmu, so navadno molčeči in hitre jeze. Melanholija je znamenje kroničnih bolezni.

Ž Pohištvo iz orehovine se »poti«, pravimo, če je vlažno, in izgublja svoj sijaj. Temu odpomoremo na ta način, da pohištvo umijemo z navadnim milom in ga z volneno krpo dobro obrišemo. Napravi zmes iz dveh žlic terpentinskega olja in ene žlice črnega vina, v to namočimo volneno krpo in pohištvo dobro zdrgnemo. Ko se posuši, ga dobro obrišemo in sijaj se mu bo vrnil.

Po svetu.

s Velikonočna praznoverja. Eno izmed najbolj čudnih praznoverij, ki se tičejo Velike noči, je bilo najti v Angliji tekom srednjega

veka. Takrat so bili ljudje prepričani, da pleše solnce na velikonočno nedeljo zjutraj na čast Vstajenju. Številni ljudje so se dvignili pred solnčnim vzhodom na velikonočno nedeljo, da vidijo to čudo. Mnogi so res videli plešoče solnce, ker so bdeli in popivali vso noč, tako da jim je plesala pred očmi tudi vsa zemlja, ne samo solnce. V Angliji ni bilo v prejšnjih časih človeka, ki bi na Veliki petek ne pojedel zemlje v obliki križa, kajti če bi tega ne storil, bi njegova hiša gotovo pogorela v onem letu. Nobena gospodinja tudi ni pozabila speči na Veliki petek hlebec kruha, katerega je dala na stran, da se je posušil. Drobčinica tega kruha v kozarcu vode je mogla ozdraviti več bolezni kot jih je mogel pokojni župnik Kneipp. — Če nočete, da bi udarila strela v vašo hišo, ugasnite vse ognje na noč pred Veliko nočjo ter jih prižgite zopet naslednje jutro. — Razkritelj tega sigurnega sredstva je dostavil, da je treba novi ogenj napraviti s kresnim kamnom.

s Salomon. Trije lovski tatovi so bili zasačeni, ko so parali jelena. Gozdar jih je tako presenetil, da so zbežali in pustili puške. Gozdar je vzel puške in je napravil ovadbo na sum. Zatoženci so se izjavili in trdovratno zanikavali: nihče ni hotel biti kriv, tudi pušk na mizi niso pripoznali za svojo lastnino. Ker jim ni bilo mogoče ničesar dokazati, je dejal sodnik malomarno: No, vsekakor od vas ni bil nihče in ni mogoče, da bi kdo bil. Prepričan sem o vaši nedolžnosti, kakor sami trdite. Ni mogoče, da bi bil kdo od vas. Zato lahko vsak vzame svojo puško in odide. V prvem veselju je vsak zagrabil svojo puško, da bi odšel, a državni pravdnik je bil na podlagi tega drugega mnenja; tički so bili ujeti in pod ključem.

s Poznajo ga. V Italiji so delili angleško podporo. Garibaldi je dobil pol milijona lir. Ogorčen se je pritožil in zagrozil: »Če ne dobim več, ostanem rajši doma.« — Takoj so mu obljubili Angleži: »V tem slučaju dobite pet milijonov.«

s Kazen za bojazljivost. Leta 1642. je napadel šved. general Torstenson Lipnico. Pred mestnimi vrati so se sprijeli z njim cesarski pod vodstvom nadvojvode Leopolda in generala Piccolomini. Tedaj je prijel strah nekaj vojakov iz regimenta Madlonovega, bežali so in za njimi so bežali tovariši, ves polk je prišel iz reda. Ko se je zbral po končani bitki pred mestom, so ga obkolili drugi regimenti. Na odprtem polju so tožili in sodili tovariše. Vsak madloncev je moral mimo Piccolomini in je moral položiti orožje k nogam svojega generala. Sodba se je glasila: zastave polka so zažgo. Vsi stolniki in častniki bodo obglavljeni, od moštva bo obešen vsak deseti mož. Regiment je osramotil svoje ime, regiment ne obstoji več. Leopold je izpomenil kazen v toliko, da so bili častniki ustreljeni. Odsekali so pa glavo polkovniku in potaknili so ostalo moštvo v druge regimente.

Ž Alkohol, kava, močna mesna juha zelo dražijo živce in srce. Hipni svežosti sledi takoj utrujenost. Najškodljivejši je alkohol. Vsa ta razdražljiva sredstva ne dajejo telesu nikake moči, kakor mislijo ne samo preprosti ljudje, nego tudi nekateri zdravniki, ampak mu moč celo jemljejo.

s Asfaltiranje ulic s starimi čevlji. Bronghit je ekstrakt starih čevljev. Angleška vojna je cel čas vojne zbirala stare čevlje. Iz teh so delali bronghit. Unje so skuhalo in zmleli v kašo, ti kaši so primešali množino asfalta, smole in zmletega granita. Nastala zmes je od vseh sedanjih najboljša za tlakovanje ulic. Bronghit se ne ruši in ne praši popolnoma nič, traja dolgo časa in je zelo elastičen. Posebno dober je za avtomobile, da se ne pokvarijo kolesa.

s Zdravilstvo v življenju in pesništvu. Resna, trezna in le v svetu dejstev živeča medicina in vsemu resničnemu tuja poezija: — oba ti stvari imata na prvi pogled kaj malo skupnega. Kljub temu pa obstaja med poezijo in medicino neka zveza, ki omogočuje medsebojno uplivanje. To je razvidno predvsem iz sodbe, katero imajo veliki pesniki o zdravniških samih. Herodot poroča, da so poznali še stari Egipčani specializirane medicine. Pozneje je bilo opaziti propad medicinske vede, ki je trajal skozi stoletja. Še Andreas Vesalius, ustanovitelj anatomije, ki je živel v 16. stoletju, je moral v Leewen v Belgiji, kjer je študiral, krasti mrlične ter obešence z vislic ter jih rezati in študirati v temnih kletih. Ko je pozneje došel do visokih časti, je moral potovati v Rim, da se spokori za veliki zločin, da je rezal mrtve ljudi in inkvizicija mu je mislila celo nakloniti smrtno kazen. Prav tako počasi kot je napredovala zdravniška veda, je napredoval tudi ugled zdravnikov in zdravniškega stanu. V starejši poeziji nove dobe zelo redko nastopajo zdravniki, pri Shakespeare petkrat, pri Gotheju štirikrat in pri Schillerju le enkrat. Francoski dramatik je vstvaril v svojem namišljenem zdravniku krasno karikaturo zdravnika. Tolstoj se je v svoji Kreuzerjevi sonati izkazal naravnost kot sovražnik zdravnikov.

s Cenzura in giljotina. Francoski listi trdijo, da tisk ni bil še nikoli tako preganjan od cenzure, kot ravno v sedanjem veku. Enciklopedisti, ki so bili najsvobodnejši duhovi svoje dobe, so gnali hud boj proti svojim časnikarskim nasprotnikom. Ivan Voltaire je bombardiral policijo z neprestanimi pismi in vlozami, da naj kaznujejo vse, ki se upajo kritizirati njegove uredbe. Za časa revolucije je cenzura utihnila in čakala na pravi čas, da zopet stopi na dan. V času starega režima so smeli časopisi prinašati vse, škandalozno kroniko in literarne članke, samo v politiko se niso smeli vtikati. Za časa revolucije pa so se začeli naenkrat baviti samo s politiko. Ta svoboda pa ni trajala dolgo. 10. avgusta 1793 so padli pod giljotino glavi Marcadiera in Desmonlinsa, ki sta morala plačati z življenjem, ker sta se borila za svobodo tiska. Direktorij, ki je sledil Robespierrovi vladi, je skušal, da s zakonom omeji tisk, a se mu ni posrečilo. Ko so časnikarjem zažugali z giljotino, če se ne bodo držali predpisov, je to deloma pomagalo. On je omejil število političnih časopisov na 13, a leta 1811. jih je bilo že samo štiri. Potem je zopet zavladovala popolnoma svoboda, ki se je večkrat menjala do današnjega dne.

s Šale. Velik podjetnik je prišel nadzorovat eno svojih stavb in je zagledal med delavci človeka, ki je držal roke v žepu in gledal, kako drugi garajo. Podjetnika je prevzela jeza. »Slišite vi,« je zakričal na moža, »zdaj sem vas pol ure opazoval in zdaj mi je vašega lenušstva dovolj. Tu imate deset kron — nič ne ugovarjajte — spravite se, in če vam ni prav, pojdite me tožit.« Ko je mož z denarjem odšel, je podjetnik povedal polirju, kaj se je zgodilo. »Ali gospod,« je dejal polir, »saj ta človek ni bil še najet, ampak je prišel le vprašat za delo.« — »Ti, kaj pa je z majorjem Holečkom? Tako ti hodi, kakor bi bil bolan?« »Nič čudnega. Na zadnji vaji je pri naskoku na sovražnika tako ponesrečil, da stoji z eno nogo že v civilu.« — »Kaj je pa profesorju Zvezdovcu? Videl sem ga, da ga je sluga za roko vodil.« »Veš, on se peča toliko z zvezdarstvom, da se na zemlji že več ne spozna.« — Gospodična: »Ah, da, spominjam se vas, gospod... da... Ali me niste pred petimi leti zasnubil in jaz sem vam dala košarico?« Gospod: »Da, res je... in veste, za tisto košarico sem vam od srca hvaležen.«

s Usoda ptic pevk. Dva francoska zoologa sta opazovala življenje ptic pevk in sta nam povedale sledeče: od 20 mladičev jih pogine prvih 17, le dva ali trije se prihodnje leto razmnožijo. Ta neugodnost se ne zdi pretirana, če pomislimo, koliko gnezd se pokonča po drugi zimi. Po opazovanju v nekem parku so ugotovili, da je bilo od 67 gnezd uničenih 41 od mačk, večerice in srak. Eno je bilo pokončano od ježa, drugega je odnesla ptica roparica. Mačka, ki je najnevarnejši sovražnik ptic, je požrla jajčeca iz 18 gnezd, akoravno so v dotičnem parku mačke neusmiljeno preganjali. Ptice pevke zasledujejo tudi podlasice in gadje. Iz opazovanj se je dognalo, da jih je od 100 ptic pevk, kakor kosov, senic, škinkovcev in slavcev poginilo 65 do 70 na sledeči način: Mačke so jih uničile najmanj 20, srake in šoje 12, veverice 10, gadje 8, druge kače 8, podlasice 6, roparske ptice 3 in jež 1. Gnezdov na drevesih so najhujši sovražniki srake in šoje, gnezdov pri tleh so najnevarnejše kače in podlasice.

s Delavnice milijarderjev. Pisarnica najbolj skromnega poslovođa francoske šampanjske tvrdke je lepša kakor dvorana, kjer se odločuje o usodi milijonov ljudi. Delavnica jeklenega kralja Schwaba je v 20. nadstropju nebotične hiše. Stena na ulico je ena sama šipa iz močnega stekla, skoz katera pribaja svetloba v notranjost. Z modro spojitvijo osrednje kurjave z ventilatorji se ohrani toplota prostorov avtomatično na isti stopinji. Na steni vise orjaške okrogle ure, ki so spojene z zvezdarnico, in kažejo na sekundo natančno. Pisalna miza je ploska in preprosta, brez nastavka in brez pritisklin, na koji plošči so razložene listine, ki jih Schwab potrebuje za svoje delo. Ta miza ima s takojimeno ameriško mizo samo to skupnost, da mora imeti zmerno zvišan obkrajek železno zaveso. Na levi strani pisalne mize stoji mizica s telefonom, s katerim vodi šef vse ogromno podjetje. Osební pogovori z voditelji so omejeni na najmanjšo dobo, da se prihrani čas. Enako kakor Schwab, posluje tudi večina ostalih ameriških finančnih velikanov. Carnegie je v mladih letih kot ravnatelj premogokopne družbe posloval mnogo let v baraki in to navado je držal do današnjega dne, ki je eden izmed največjih industrijalcev na svetu. Na vrtu njegove obrtne palače je bila preprosta baraka in v njej je Carnegiejeva delavnica. Samo o Morganu se pripoveduje, da je bila ena preproga edina potrata v njegovi delavnici. A še to preprogo je imel samo zaradi revmatizma. — Ameriška preprostost bodi nam v zgled. Preprostost in zopet preprostost nam bodi geslo.

Bolečine odpravljajoča sredstva, ki se jih povzije, niso za vsakega primerna. Marsikdo prične od njih bljuvati, mnogokrat pokvari želodec in škoduje živčnemu sistemu. Obdrženje in masaže s Fellerjevim fluidom učinkujejo nepoiredno na bolečih delih trupa, pomirijo živce, odpravijo povzročitelje bolečin in oživljajo krvno cirkulacijo. 6 dvojnati ali 2 specialni steklenici tega zdravniško priporočenega domačega sredstva pošilja povsod za samo 24 K lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 245 (Hrvatsko). Kdor trpi na pomanjkanju teka, naj skrbi za živahno izmenjavo snovi s Fellerjevimi milo odvajajočimi Rhabarbara »Elsa«-kroglicami. 6 škatlic stane 12 K; naročiti jih je na zgorajšnjem naslovu. Te prave »Elsa«-kroglice učinkujejo hitro, sigurno in niso nikdar neprijetne ali škodljive; torej imajo vedno prednost pred drugimi drastičnimi odvajalnimi sredstvi. Oba »Elsa«-preparata zaslužita pošteno, la se ju vsakomur priporoča: čimveč kdo skupno jaroči, tem več si prihrani na poštnini. 2182

Ubežnik.

Povest.

Spansko spisal Ferman Caballero. Prevel Al. P.

(Dalje.)

Srečen sem, da imam tukaj nekega prijatelja, ki ga ne bom imenoval, ker sem spoznal, da je v teh nazadnjaških časih previdnost potrebno zlo — in dokler bo previdnost, te vajeti, ta hinavka, ta lažnjiva dvorljivka neizogibno zlo, smo še vedno še-le na začetku razsvetljene steze svobode in neodvisnosti. Omenjeni prijatelj mi je obljubil, da me bo kmalu rešil tega pekla teme, te kaluže z najkalejšo stoječo, smrdljivo vodo, tega gnilega gnezda prismod in budal. Moj prvi polet lastovice — poletel bom čez morje, da se združim z vami, o prijatelji moji, da umrjem ali zmagam, kakor bo naneslo.

Ker sem se že naveličal te zoprne ječe in svojih neznosnih čuvajev, ki mi povzročajo take muke, in poleg tega še pravijo, da me strašno ljubijo — seveda brez mojega dovoljenja — sem žel danes zvečer nekoliko na izprehod, in na promenadi dobim... O joj! Kmalu bi bil zapisal njeno ime in pozabil na popolno novo zvezo z gospo previdnostjo, katere odlično — okorno vedenje mi — po pravi povem — prav nič ne ugaja. X. mi je torej povedala, da si sedaj v Cádiz, in obljubila mi je poskrbeti, da pride to pismo v tvoje roke.

»S seboj je imela tisti neznosni privesek, ljubega otročička Margarito, nadležno, jezično radovednost, ki me je že miljo daleč spoznala s svojimi risjimi očmi in me poklicala z vreščecim glasom, da bi izpostavila moj incognito nevarnosti in mi povedala, da ji pravijo Francozi biser, ker se imenuje Margarita. Hčere prve grešnice na svetu so še vedno iste: nupuh in domišljavost prinesejo že vse s seboj na svet. Kako vzgaja mati tega otroka! Strašno! Tako dekletce! O da bi mogel raztopiti kdo ta biser v kisu, kot je nekda napravila z nekim drugim lepa Kleopatrat!«

VI.

Quiproquo.

Drugi dan zgodaj zjutraj je dobil Leopoldo majhno pisemce brez podpisa, ki mu ga je prinesel neki mornar. A Leopoldo je spoznal pisavo: Valverde mu je pisal pisemce sledeče vsebine:

»Leopoldo, ti si nepoboljšljiv človek in kakor rojen zato, da spravljaš v obup svoje prijatelje. Včeraj si se prikazal na javno promenado, pozdravil si zelo znano damo in se dolgo z njo pogovarjal: njena hči je povedala to drugim ljudem in izdala tvoje skrivališče; še danes zjutraj te bodo prijeli. Da to preprečiš, obleci mornarsko obleko, ki ti jo pošiljam po tem možu, kateremu lahko zaupaš — in pojdi z njim. Za tvoje stvari bo že on poskrbel.«

Ko je Leopoldo prebral pismo, ji hitro pripravi svoje stvari, se oblekel v mornarsko obleko, napisal svojemu gostitelju, ki je bil z družino pri maši, par vrstic, s katerimi mu je naznanil svoj nenadni odhod, poslovil se je od njega in ga prosil, naj kupi za deset pismu priloženih durov svoji ženi in sestri kak spomin, pismu na Romona Ortiz pa je pripisal:

»Moje skrivališče je že znano in zato moram bežati. Otrok Margarita, ta sraka iz Habane, to zlobudralo me je izdalo. Nimam časa, da bi ti pisal kaj več. Ti bom že poročal o usodi tvojega od vseh preganjanega in vedno okoli blodečega prijatelja.«

Potem je oba pisma zapečatil, v svoji raztresenosti pa je zamenjal naslove, in je adre-

siral Ramonu namenjeno pismo na Pepeta, in obratno Pepetovo na Ramona. Prvega z desetimi duri je položil na mizo v sobi in odšel s svojim vodnikom.

Pol ure pozneje se je vrnila družina od maše domov.

»In Don Leopoldo?« je vprašal Don José, ki je zadnji prišel.

»Najbrže še ni vstal,« je odgovorila njegova žena.

»Seveda, ko hodi tako pozno spat...« je mrmral Don José.

»Ubogi mladenič! Pusti ga, naj spi! Mlada kri ljubi spanje,« ga je zagovarjala Doña Escolastica.

»Da, da, pustimo ga, naj spi,« je pritrdila Doña Liberata, »kadar spi, se vsaj ne dolgočasi in jezi, in torej tudi ne more grešiti.«

»Ubožec, vedno ubožec!« je godrnjal Don José... »Še rožni venec molite zanj!... Ubožec!... Vrag je ubožec, ker ne sme gledati Boga iz obličja v obličje... Seveda, če bo še nadalje vztrajal na tem potu, bo tudi on prišel lahko tako daleč.«

»Pepe! Kar poznam te več ne,« je pripomnila njegova sestra; »ti ga sodiš popolnoma napačno; Don Leopoldo je dobra duša, in kar napravi neumnosti, je vse le slamat ogenj!«

»In poleg tega ne misli nikoli slabo,« je pristavila njegova žena, »on je popolnoma brez pretvare, in tako rad nas ima!«

Medtem se je Don José približal mizi, in zagledal je pismo, ki ga je bil pustil Leopoldo. Pismo za Pepeta — to je bil izreden dogodek.

»Kdo mi je neki pisal?« si je mislil in potegnil svoja očala iz usnjatega toka.

V tem trenutku je prihitela Doña Liberata s svojimi kratkimi, hitrimi koraki iz Leopoldove sobe in vzkliknila vsa prestrašena:

»Pepe!... Escolastica!... Ni ga v sobi; ni ga v postelji... nikjer ga ni!«

»Oh moj Bog! Bogle, kaj se mu je zgodilo!« je zaječala Doña Escolastica in sklenila roke.

»Ah kaj! Odkuril jo je,« je rekel Don José, »ne da bi se priporočil Bogu ali kaj podobnega, v temi — prav kakor je prišel.«

»Mogoče ti je pa on, ubožec, pisal pismo? — Pepe, preberi vendar!«

Medtem, ko je Don José natikal svoja očala na nos, sta mrmrali ženski:

»Sveti Rafael, vodi ga! Sveti Cajetan, varuj ga!«

Don José je odprl pismo in prišel brati:

»Kaj misliš, kje je sedaj tvoj prijatelj?«

»Moj prijatelj?« je rekel Don José. »Od kdaj sva pa taka prijatelja? In še tika me! To se vendar ne spodobi za moža v mojih letih.«

»To je prisrčnost,« se je oglasila žena.

»Ah kaj, neumnost!« je rekel on in nadaljeval:

»Postal je žrtev despotizma in tiranstva...«

»Stare norosti!« je godrnjal Don José.

»Despotizma... tiranije... in sedi sedaj kot priklenjen v pristanišču Santa Maria... ki bi ga ravnatoko lahko imenovali pristanišče vseh vragov...«

(Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.
Odgovorni urednik Viktor Centič.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.